

Prof. dr hab. Arkadiusz LETKIEWICZ
Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej

Szczytno, 16.08.2022 r.

RECENZJA

rozprawy doktorskiej
mgr. ANDRZEJA POGORZELSKIEGO
na temat:

„Udział Policji w kształtowaniu infrastruktury drogowej”

opracowanej pod kierunkiem naukowym

prof. dr. hab. Kuby Jałoszyńskiego

Wydarzenia ostatnich kilkudziesięciu lat wymuszają konieczność kompleksowego reagowania na zjawiska towarzyszące życiu społecznemu, które powodowane różnego rodzaju zagrożeniami, są przedmiotem troski specjalistów zajmujących się bezpieczeństwem wewnętrznym, bowiem, jako problem rozwoju cywilizacyjnego mogą stanowić jedno z najpoważniejszych wyzwań dla współczesnego bezpieczeństwa państwa demokratycznego. Problemy towarzyszące takim procesom mają zazwyczaj nieograniczony wymiar, na który składają się różne, niekiedy częściowe zagrożenia zarówno przyrodnicze, jak i cywilizacyjne. Rodzi to konieczność stosowania różnych metod związanych z antycypowaniem oraz działaniem w razie wystąpienia takich zdarzeń, aby zapobiec ewentualnym skutkom sytuacji nadzwyczajnej a także umiejętności angażowania na tę okoliczność odpowiednich źródeł spośród środków materialnych oraz organizacyjnych w razie konieczności przygotowywania usystematyzowanych działań. Stale wzrastająca ilość aut oraz rozwijająca się infrastruktura drogowa w Polsce jest jednym z obszarów, które są przedmiotem troski służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i porządek publiczny.

Jak słusznie zauważa Autor recenzowanej dysertacji: „Bezpieczeństwo ruchu drogowego jest pochodną wielu współzależnych czynników. Warunkiem utrzymania prawidłowego stanu bezpieczeństwa na drogach jest właściwa relacja systemu: *uczestnik ruchu drogowego – pojazd – infrastruktura*. Prawidłowa, niezaburzona relacja daje gwarancję ograniczenia ryzyka zaistnienia zdarzenia drogowego. Biorąc pod uwagę czynniki jakie warunkują bezpieczeństwo na drodze, czy ryzyko jego powstania, oczywiście najmniej przewidywalnym i najslabszym jego ogniwem jest człowiek i jego zachowanie. Należy zatem stworzyć takie warunki, żeby w sytuacjach nagłych, nieprzewidzianych, niebezpiecznych droga i jej otoczenie były tym pozytywnym aspektem z możliwością uniknięcia najpoważniejszych w skutkach zdarzeń”¹.

¹ Zob. Wstęp dysertacji.

Autor za cel dysertacji postawił sobie *określenie wpływu infrastruktury drogowej na bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego oraz wskazanie możliwości wprowadzenia rozwiązań, które przełożyłyby się na skuteczność działań podejmowanych przez Policję w tym obszarze.*

Tej kwestii oraz towarzyszącym jej zagadnieniom poświęcił Doktorant treść swojej dysertacji, sygnalizowanej jej tytułem z wykorzystaniem różnych metod naukowych stosowanych w obszarze nauk o bezpieczeństwie oraz innych. Tak przyjęta konstrukcja nosi znamiona racjonalności działań na rzecz rozwiązania założonych naukowych problemów i takie postępowanie należy uznać za zasadne, logiczne i celowe.

Biorąc powyższe za punkt wyjścia do oceny dysertacji, z zainteresowaniem odnoszę się do rozprawy Autora, który podjął się rozpatrzenia w sposób naukowy problemu, będącego – póki, co – niedostatecznie opisanym w wielu kwestiach w sposób nie tylko naukowy, a mogący stać się wielce interesującym i przede wszystkim użytecznym w zakresie wzmocnienia działań w celu przeciwdziałania skutkom różnego rodzaju sytuacjom w obszarze bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

OCENA METODOLOGICZNA

Pan magister Andrzej Pogorzelski problemom metodologicznym poświęcił cały pierwszy rozdział rozprawy. Doktorant odniósł się do przyczyn podjęcia badań, przedmiotu badań i, jak wspomniano powyżej, określił cel badań. Wskazał także hipotezę badawczą, którą przyjął do badań, a którą w ich trakcie weryfikował. Przedstawił procedurę badawczą, gdzie wskazał na wykorzystane metody i techniki badawcze. Autor zawarł w tym rozdziale także odniesienia dotyczące ograniczeń badawczych oraz zasygnalizował literaturę przedmiotu, którą w trakcie badań analizował i liczne fragmenty do badań z niej przywołał.

Według Autora dysertacji czynniki drogowe mogą mieć większy wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego w szerszym zakresie niż to wynika ze

statystyk wypadków drogowych. Jak stwierdza, na drodze dobrze zaprojektowanej, oznakowanej i utrzymanej, można oczekiwać, że użytkownik będzie przestrzegał zasad prawa o ruchu drogowym. Jednak jednym z najtrudniejszych problemów związanych z projektowaniem dróg jest znalezienie kompromisu między dążeniem do stworzenia warunków do swobodnej, szybkiej jazdy i koniecznością zapewnienia odpowiednich warunków bezpieczeństwa ruchu. Połączenie tych dwóch elementów przy najlepszym zabezpieczeniu drogi przed niezamierzonym jej użytkownikiem i rozwiązaniem konfliktu „droga – otoczenie” jest całkowite ograniczenie dostępności. Niestety, pełna kontrola dostępności jest, według Autora dysertacji, trudna do uzyskania poza autostradami i miejskimi drogami ekspresowymi².

Tak przedstawiona przez Doktoranta struktura zależności, mająca podstawowy wpływ na zaistnienie zagrożenia ruchu drogowego była punktem wyjścia do badań, a uzyskane wyniki pozwoliły na ukierunkowanie działań przez podmioty zaangażowane w poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz pomogły określić w jakim stopniu poprawiona infrastruktura drogowa może przyczynić się do wzrostu bezpieczeństwa. Zgłoszony przez Doktoranta problem naukowy, dotyczy wskazania potencjalnych możliwości wprowadzenia rozwiązań, które pozwolą Policji kształtować infrastrukturę drogową tak, aby mogła ona w większym stopniu wpływać na bezpieczeństwo ruchu drogowego.

Za przedmiot swoich badań Doktorant przyjął infrastrukturę drogową oraz udział (działanie) Policji w jej tworzeniu. Po przedstawieniu wcześniej celu głównego badań, określił 5 celów szczegółowych:

- Ocena stanu bezpieczeństwa ruchu drogowego w odniesieniu do infrastruktury drogowej w Polsce.
- Ustalenie cech zdarzeń drogowych w odniesieniu do różnej kategorii dróg.

² Zob. pierwszy rozdział dysertacji

- Ocena realizacji zadań w obszarze infrastruktury drogowej podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ruchu drogowego.
- Ocena obecnych możliwości kształtowania infrastruktury drogowej przez Policję.
- Zaproponowanie rozwiązań, które mogą wpłynąć na poprawę bezpieczeństwa uczestników ruchu drogowego.

Problem główny dysertacji sformułowano w postaci pytania: *jaki jest wpływ infrastruktury drogowej na bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz jaka jest skuteczność podejmowanych przez Policję działań na rzecz jej poprawy?*

Do tak przedstawionego problemu głównego, Doktorant sformułował również szczegółowe problemy badawcze w postaci 5-ciu pytań:

- Jakie elementy infrastruktury drogowej ma największy wpływ na bezpieczeństwo ruchu drogowego?
- Jak kategoria drogi wpływa na rodzaj zdarzenia drogowego?
- Jakie zadania i obowiązki posiadają podmioty odpowiedzialne za bezpieczeństwo ruchu drogowego oraz jakie działania podejmują w zakresie infrastruktury drogowej?
- Jakie obecnie możliwości ma Policja na kształtowanie infrastruktury drogowej?
- Jakie należałoby wprowadzić rozwiązania prawne, proceduralne i szkoleniowe, aby działania Policji w zakresie infrastruktury drogowej okazały się efektywne?

Ponadto Doktorant przedstawił hipotezę główną w postaci założenia: *„przypuszcza się, że w obszarze bezpieczeństwa ruchu drogowego istnieją rozwiązania legislacyjne, proceduralne i organizacyjne, których udoskonalenie lub wprowadzenie nowych rozwiązań w kontekście infrastruktury drogowej może w istotny sposób wpłynąć na jego poziom, a działania Policji podejmowane na rzecz jego poprawy mogą okazać się skuteczne”.*

W kwestiach metodologicznych opisano także etapy badań a problemom szczegółowym właściwie przyporządkowano rozdziały (podrozdziały)

merytoryczne w interesie weryfikacji przyjętej hipotezy. Podniosło to czytelność metodologiczną procedur zastosowanych w niniejszej dysertacji.

Autor dysertacji wskazuje na wykorzystanie w procesie badawczym następujących metod badawczych: metody badania dokumentów, metody krytycznej oceny literatury przedmiotu, metody analizy i syntezy, metody wnioskowania, metody heurystyczna oraz metody sondażu diagnostycznego.

Wskazując na ocenę metodologiczną rozprawy, chcę zwrócić szczególną uwagę na staranne określenie celu badań w sensie poznawczym, teoretycznym, praktycznym i eksploracyjnym. Podobnie oceniam dokładne przemyślenie oraz wyraźne i staranne określenie innych elementów założeń metodologicznych.

OCENA MERYTORYCZNA

Merytorycznie, dysertacja Pana mgr. Andrzeja Pogorzelskiego jest rezultatem badań w odniesieniu do określenia wpływu infrastruktury drogowej na bezpieczeństwo uczestników ruchu drogowego oraz wskazanie możliwości wprowadzenia rozwiązań, które przełożyłyby się na skuteczność działań podejmowanych przez Policję w tym obszarze.

Dysertacja składa się z czterech rozdziałów. Rozdział pierwszy (*Metodologiczne podstawy przeprowadzonych badań*) zawiera opis sytuacji problemowej prowadzonych badań oraz ich przedmiot i cel. Następnie Doktorant wskazał problem główny i problemy szczegółowe, a także będącą ich efektem hipotezę badawczą. Wskazane zostały metody, techniki oraz narzędzia badawcze, wykorzystane w procesie badawczym. W rozdziale tym Doktorant wskazał również na ograniczenia procesu badawczego.

Rozdział drugi (*Bezpieczeństwo ruchu drogowego a infrastruktura drogowa w Polsce*) przedstawia stan bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz jego dynamikę na przestrzeni ostatnich kilkadziesiąt lat. Opisane zostały kompetencje uczestników ruchu drogowego oraz charakterystyka infrastruktury drogowej. Przedstawiony został również zakres zadań

i obowiązków podmiotów, które tworzących oraz mających wpływ na infrastrukturę drogową. Ponadto przeanalizowano przepisy krajowe mające zastosowanie przy tworzeniu i podejmowaniu działań w zakresie infrastruktury drogowej.

W rozdziale trzecim (*Charakterystyka zdarzeń drogowych w uzależnieniu od kategorii dróg*) przedstawiono charakterystykę różnej kategorii dróg publicznych oraz typologię zdarzeń oraz ich przyczyny na odcinkach dróg różnej kategorii przed i po zmianie infrastruktury drogowej. Opisano również czynniki, które mają wpływ na zaistnienie ryzyka wystąpienia zdarzenia drogowego w kontekście infrastruktury drogowej.

Ostatni rozdział (*Propozycje rozwiązań w zakresie możliwości podejmowania działań Policji w obszarze infrastruktury drogowej*) jest zasadniczą częścią dysertacji i w całości skupia się na wynikach przeprowadzonych badań oraz wskazaniu propozycji rozwiązań mogących wpłynąć na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego w Polsce.

Podsumowanie badań zostało zawarte w Zakończeniu. Ponadto Doktorant część merytoryczną uzupełnił streszczeniem w języku polskim i angielskim oraz bibliografią.

W kontekście oceny merytorycznej należy podkreślić, że zawarte w pracy treści mają dużą wartość użyteczną w kontekście chociażby potrzeb bezpieczeństwa, co oznacza, że merytorycznie dysertacja tworzy podstawy do dalszych analiz nad podjętymi problemami.

Co prawda dysertacja zawiera sporo tzw. literówek a także pewne błędy i uchybienia stylistyczne, jednak nie wpływają one w sposób istotny na treści merytoryczne zaprezentowane logicznie i czytelnie. Wartość merytoryczną pracy podnoszą liczne zobrazowania sporządzone w postaci schematów i tabel.

W mojej ocenie, recenzowana dysertacja jest materiałem poznawczym, uporządkowanym i uzasadnionym merytorycznie, stanowiącym niewątpliwie znaczącą wartość poznawczą. Zawarte w niej wyniki badań naukowych są bardzo interesujące i powinny stanowić cenne źródło wiedzy w doniesieniu do

problematyki zawartej w temacie rozprawy. Rozprawa może być także pomocna w doskonaleniu pracy podmiotów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo, czego efektem byłoby zwiększenie bezpieczeństwa na drogach.

W kontekście oceny merytorycznej: *proszę wymienić, jakie główne kierunki dalszych badań nasuwają się Panu po zakończeniu badań nad treściami dysertacji?*

WNIOSEK KOŃCOWY

W ocenie całości rozprawy chcę podkreślić, że **Doktorant - Pan Andrzej Pogorzelski** osiągnął zamierzony cel badań, poprzez właściwą weryfikację hipotezy, zaś przedłożona do oceny rozprawa doktorska napisana została właściwie i ze znajomością metodologicznych podstaw prowadzenia badań naukowych.

W związku z powyższym stwierdzam, że rozprawa spełnia wymagania ustawowe (*Ustawa z 14 marca 2003 r. z p. zmianami, o stopniach naukowych i tytule naukowym, a także o stopniach i tytule w zakresie sztuki*) przewidziane dla naukowych prac kwalifikacyjnych, stąd wnoszę o dopuszczenie Doktoranta do publicznej obrony.

.....